

БИБЛИОТЕКА
ПОСЕБНА ИЗДАЊА

КОЛЕКЦИЈА
НОТНИ ЗАПИСИ

РТС ИЗДАВАШТВО

ЗА ИЗДАВАЧА
Драган Бујошевић
генерални директор РТС-а

УРЕДНИК
Драган Инђић

НОТОГРАФ
Бојан Младеновић

ОВУ КЊИГУ ЈЕ ПОДРЖАО СОКОЈ

КОРИЦА
Предраг М. Поповић

НАРОДНЕ
ПЕСМЕ
БАЛКАНА

ПРИРЕДИО

Љубиша Павковић

Реч аутора

Издање које се налази пред вама резултат је вишедеценијског рада и бављења традиционалном народном музиком, са жељом да се део великог и разноврсног музичког блага Србије и осталих балканских земаља са блиском и сродном музичком традицијом нотно забележи, професионално и стилски обради. Током свога дугогодишњег искуства увидео сам важност и неопходност постојања професионалне музичке литературе као основе учења, извођења и изнад свега очувања музичке традиције и класичног извођења народне музике. Припадамо невероватно богатој и разноликој традицији која се развијала под утицајем различитих култура присутних на овим просторима. И поред тога, српски народ је изнедрио и очувао свој оригинални и аутентични музички израз као основу свог музичког идентитета. Важну и посебну улогу у неговању и промовисању народне музике имао је Радио Београд још од послератних година прошлог века. Израстајући током времена у једину истинску школу народне музике пре свега деловањем Народног оркестра током више генерација. Под окриљем изузетне личности, виолинисте и музичара Властимира Павловића Царевца стасала је генерација изванредних вокалних солиста и инструменталиста чије интерпретације и данас представљају ненадмашне узоре које с правом можемо назвати класиком у народној музици.

У свом досадашњем раду, приредио сам 12 различитих нотних издања. Девет збирки одабраних песама из различитих делова Србије и Балкана и три издања инструменталне музике, најлепших кола и сопствене ауторске музике, композиција са репертоара Народног оркестра, као и антологију балканске инструменталне музике.

Идеја о једној свеобухватној и репрезентативној збирци најлепших народних песама, у којој би се објединиле одабране песме из претходних издања и велики део потпуно нових нотних записа настала је сасвим спонтано. И наравно, одмах на почетку донела прву велику дилему. Како сачинити ужи и коначан избор, што је само по себи незахвално из више разлога. Ипак, одабир сам начинио према квалитету текстова, музичком садржају и разноврности, богатству мелодија,

ритмова и орнаментике. Трудио сам се да у збирци буду заступљене песме из свих делова Србије – Шумадије, Источне, Западне и Јужне Србије, Косова и Метохије, Војводине и Санцака, али и песме из нама блиских земаља по наслеђу, историји и традицији, попут Црне Горе, Босне и Херцеговине и Македоније.

У ужи избор уврстио сам и одабране градске песме и романсе, неколико изузетних ромских песама, по једну буњевачку, румунску и бугарску песму.

Дакле, уз пажљиви избор истинских класика и најпознатијих бисера народне музике, у овом издању се налазе и понеке неправедно запостављене, ретко извођене и помало заборављене песме – од песама народних и нама незнатих аутора до великана наше културе и историје попут Јована Јовановића Змаја, Ђуре Јакшића, Алексе Шантића, Исидора Бајића, Јосифа Маринковића, кнеза Михаила Обреновића, краља Николе Петровића...

Такође бих споменуо, да са сам посебно место посветио песмама компонованим у најлепшем духу наше традиције и бројним познатим и знаменитим ауторима и музичарима из наше непосредне прошлости, као својеврсни омаж њиховом музичком стваралаштву и наслеђу. Споменућу само нека од имена: Драгиша Недовић, Миодраг Тодоровић Крњевац, Јовица Петковић, Радојка Живковић, Милија Спасојевић, Раде Јовановић, Исмет Алајбеговић, Јозо Пенава, Обрен Пјевовић, Петар Танасијевић, Радослав Граић, Предраг Живковић Тозовац, Будимир Јовановић, Драган Токовић и многи други...

Друга, за мене као музичара најважнија дилема односила се на начин нотног записивања. Прилагодити га вокалном или инструменталном извођењу? Како избалансирати различите приступе и чему дати предност? Певачки записи би у том случају били једноставнији, сведенији, са мање украса, прилагођени пре свега тексту, извођачком апарату и његовим могућностима. Инструментално нотирање захтева више украса и трилера који су веома важни. Без њих је извођење у многоме сиромашније, лишено битних стилских карактеристика. Озбиљна дилема о музичкој оправданости и примењивости оба начина.

Отуда и врло свесно опредељење за извесна компромисна решења приликом записивања нота која би их на неки начин помирила и омогућила да ова збирка има двоструку улогу и начин примене у пракси. Трудио сам се да сачувам оригиналност и изворност мелодија и текстова, да пажљивим одабиром украса, трилера и посебне мелизматике укажем на најважније стилске одреднице различитих подручја са којих песме потичу.

Уз поједине песме придодати су инструментални уводи, интродукције које сам компоновао као неку врсту предлошка за партитуру и веома су примењиви у разним облицима музичког извођења. Бирајући песме које долазе из различитих крајева, желео сам да њихов избор одсликава све богатство и разноврсност мелодике, ритмова и хармонија тих подручја, са врло прецизном орнаментиком која у многоме стилски јасно одређује свако од њих. Посебно желим да нагласим и подвучем важност аутентичног, стилски чистог певања и свирања, у чему се по мом мишљењу крије тајна и суштина извођачког израза у народној музици. На томе сам инсистирао водећи Народни оркестар у периоду од три деценије, настављајући традицију својих великих претходника, репрезентујући националну музику у земљи и иностранству. Где год сам путовао и наступао ван граница земље, блиским и далеким крајевима и континентима, био сам у прилици да се уверим колико одушевљења и поштовања изазива српски фолклор и уопште музика са ових простора. Зато сам се одувек питао, који је разлог наше немарности, нехајности и небриге када је у питању очување српског националног богатства самим тим и идентитета. Музика је свакако његов саставни и важан део.

Такође, из свог великог искуства, рада са младим талентима и музичарима и као члан жирија бројних такмичења и фестивала у земљи и изван ње, могу посведочити постојање изузетно надарених, раскошних талената у многим генерацијама. Без стручне литературе, одговарајуће школе или одсека народне музике на коме би се она изводила и изучавала на класичан начин, многе талентоване генерације младих музичара тиме препуштамо разним утицајима у којима се губи изворност, стилска култура и свеопшти уметнички квалитет извођења. Поучен дугогодишњим искуством бављења српском народном музиком као и музиком осталих балканских народа, желео сам дати свој скромни допринос њеном очувању и преношењу на будуће нараштаје којима посвећујем ово издање са надом да ће волети и поштовати своју традицију, културно и национално наслеђе.

На самом крају изразио бих велику захвалност колеги Бојану Младеновићу, врсном академском музичару и професору, као стручном сараднику и нотографу овога издања, на његовој несебичној помоћи.

Љубиша Павковић

